

MIKAEL VEHKADJA & KARIN CREUTZ

MITEN MV-LEHTI
REPI SUOMEN KAHTIA

JOHNNY
Kniga

MIKAEL VEHKAOJA & KARIN CREUTZ

MAAN

MITEN MV-LEHTI REPI SUOMEN KAHTIA

VAVA

JOHNNY
Kniga
HELSINKI

Kirjahanke on saanut apurahat JOKESilta ja WSOY:n kirjallisuussäätiöltä.

Ensimmäinen painos

© Mikael Vehkaoja, Karin Creutz ja Johnny Kniga 2026

Johnny Kniga

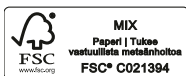
An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-312-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

SISÄLLYS

Esipuhe	9
---------	---

I OSA	VOIMA	15
--------------	--------------	----

1. luku	Leikkauspiste	17
2. luku	Terapiaprojekti	45
3. luku	Läpimurto	69

II OSA	VASTAVOIMA	107
---------------	-------------------	-----

4. luku	Riidankylväjät	109
5. luku	Infosoturit	147
6. luku	Lohikäärme	182

III OSA	TÖRMÄYS	205
----------------	----------------	-----

7. luku	Kujanjuoksu	207
8. luku	Mediakäräjät	229
9. luku	Happotesti	255

Epilogi	279
Lähteet ja viitteet	283
Henkilöhakemisto	307

"SUUTU, SAATANA!"

– Nimettömän voimailijan
kannustushuuto punttisalilla

ESIPUHE

Tämä kirja sai alkunsa vuonna 2024 käymistämme pitkistä ja polveilevista keskusteluista.

Tutkijana Karin kertoi selvittäneensä eri vastayhteisöjen kokemuksia viranomaisista. Työn myötä Karin oli perehtynyt kansallismieliseen laitoikeistoon, haastatellut monia toimijoita ja muodostanut osaan luottamuksellisen suhteen. Yksi haastateltavista oli ollut MV-lehden perustaja Ilja Janitskin, johon Karin oli ottanut ensimmäisen kerran yhteyttä loppuvuodesta 2016.

Puolessatoista vuodessa Karin haastatteli Janitskinia useaan otteeseen. Lisäksi he viestittelivät yksityisviestein. Välillä yhteydenpito oli jokapäiväistä. Karin oppi tuntemaan myös MV-lehden kulissien takaista maailmaa. Lopulta hänellä oli tutkimuksessaan puoli tusinaa vastaajaa, jotka kirjoittivat lehteen.

Mikaelille MV-lehti oli vain etäisesti tuttu. Toimittajan muistissa oli lähinnä se, kuinka aikansa isoa mediailmiötä oli tapana kauhistella toimituksissa. MV oli kauhukakara, joka rikkoi alalla pyhinä pidettyjä sääntöjä. Sen ympärillä leijui sakea vastakkainasettelun ilma-piiri. Rintamalinjat olivat jyrkät, ja ruudinkäryn läpi oli vaikea nähdä.

Myös Karin oli saanut oman osansa ristiriidoista. 2010-luvun puolivälissä MV-lehti julkaisi hänestä mustamaalausjuttuja, kuten monista muistakin ”suvakeista”. Karin oli tuohon aikaan, kuten on yhä, aktiivinen turvapaikanhakijoiden oikeuksien puolestapuhuja.

Tutkimus ja yhteydenpito Ilja Janitskinin kanssa loppui vuonna 2018, jolloin Karin toimi sosiaalityön yliopisto-opettajana. Vuoden 2019 syksyllä Janitskin esitti kuitenkin hyvin henkilökohtaisen kysymyksen: Hänen suolistosyöpänsä oli uusiutunut ja edessä oli todennäköisesti enää vähän elinaikaa. Ryhtyisikö Karin hänen tukihenkilökseen hoitamaan ja selvittämään Janitskinin terveyteen liittyviä asioita?

Kysymys oli vaikea. Vaakakupissa oli toisaalla tutkijan ammatillinen rooli ja riippumattomuus suhteessa tutkittaviin, toisaalla elämä ja kuolema.

Karin lupautui auttamaan Janitskinia tämän viimeisinä kuuksina.

Ilja Janitskin kuoli helmikuussa 2020. Sen jälkeen hänen vanhempansa antoivat Karinille kassin, joka sisälsi kirjoja ja henkilökohtaisia muistiinpanoja MV-lehden ajalta.

Vuonna 2024 oli kulunut kymmenen vuotta MV-lehden perustamisesta. Karinilla oli tunne, ettei lehden koko tarinaa ollut kerrottu julkisuudessa. Hänellä oli aiheesta paljon tietoa, joka ei liittynyt vanhoihin tai nykyisiin tutkimushankkeisiin.

Sekava kokonaisuus alkoi jäsentyä keskusteluidemme seurauksena. Ehkä viimeinkin olisi oikea aika avata varastossa lojunut kassi, jonka sisälle Karin ei ollut koskaan katsonut.

Kirjaprojektin edetessä kävi selväksi, että tutkijan ja toimittajan roolit täydensivät toisiaan. Uusien haastatteluiden ja erilaisen aineistojen myötä kuva Janitskinin aikaisesta MV-lehdestä alkoi täydentyä. Samalla piirtyi kuva 2010-luvun Suomesta, jolle uusi, röhkeä media tuotti monenlaisia haasteita.

Toinen havainto koski sitä, että vuonna 2026 osa MV-lehden toimintatavoista on käytössä korkeimmalla poliittisella tasolla – myös Yhdysvaltojen presidentin viestinnässä. Kuinka paljon maailma olikaan muuttunut kymmenessä vuodessa!

AJATUS MV-LEHDESTÄ kertovan kirjan kirjoittamisesta oli vaikea. Aikoinaan lehti herätti paljon mielipahaa. Sen tekijät joutuivat vastaamaan teoistaan myös oikeudessa. Mustamaalauksen kohteeksi joutui traumatisoituneita ihmisiä, joista osa on yhä Karinille läheisiä ystäviä.

Samaan aikaan MV:n tekijät joutuivat itsekin maalittamisen ja mustamaalauksen kohteeksi.

Kirjaa tehtäessä kävi selväksi, että aihe on edelleen räjähdysaltis. Osa avainhenkilöistä kieltäytyi haastattelusta. Osa ilmaisi syvän epäluulonsa koko hanketta kohtaan. Joko kirja ”valkopese” kohteensa ymmärtämällä sitä. Tai sitten kyse on lopullisesta ”tuomiosta”, jossa MV-lehti halutaan repiä kappaleiksi suuren yleisön silmissä.

Näyttää siltä, että vanhat jakolinjat eivät ole kadonneet. Päinvastoin, tulet, jotka sytytettiin yli kymmenen vuotta sitten, palavat yhä.

Ilmassa olevat kysymykset olivat kuitenkin liian kiinnostavia, jotta ne olisi voinut jättää käsittelemättä. Kyse ei ole siitä, kuka oli oikeassa, kuka väärässä. Oleellisempaa on ihmisten välillä valitseva epäluottamus ja yhteisöt, jotka tuottavat toisistaan viholiskuvia. Maa, joka tuntui natisevan liitoksissaan. Ja natisee yhä.

Tässä kirjassa pyrimme avaamaan tapahtumakulkuja ja läpivalaisemaan tekijöitä, jotka vaikuttivat MV-lehden suosioon ja kohuihin.

Aihe on monelle raskas. Tavoittemme ei kuitenkaan ole repiä auki haavoja, vaan tarjota eväitä itsetutkiskeluun. Toivottavasti MV-lehden vaiheista voi oppia jotain.

Muutama asia on hyvä mainita jonkinlaisena lukuohjeena.

MV-lehden tarinaan liittyy yhä vaihteita, joita emme ole onnistuneet selvittämään. Tämä ei siis ole ”viimeinen totuus” tai ”paljastuskirja”.

Olemme tehneet tietoisien valinnan olla keskittymättä yksittäisten ihmisten kärsimyksiin. Ei siksi, etteivät ne olisi merkityksellisiä. Päinvastoin, ihmisten kokemukset, motiivit, pelot ja pettymykset ovat välttämättömiä ilmiön ymmärtämiseksi. Tässä kirjassa niitä tarkastellaan kuitenkin ennen kaikkea osana laajempaa yhteiskunnallista kokonaisuutta.

Emme pyydä lukijaa pitämään MV-lehdestä tai Ilja Janitskinistä. Mutta pyydämme ymmärtämään, miksi ilmiö syntyi, kasvoi ja sai sellaisen voiman, että se pakotti instituutiot reagoimaan.

Samalla on tärkeä huomata, ettei ilmiön selittäminen tarkoita sen oikeuttamista. Yksilön motiivien, kokemusten ja taustan avaaminen ei ole puolustuspuhe, vaan välttämätön edellytys sille, että ilmiötä voi tarkastella muutenkin kuin moraalisen tuomion kautta.

Tässä kirjassa ei pyritä nimeämään sankareita ja roistoja. Median, politiikan ja oikeusvaltion toimijat kuvataan järjestelminä ja ihmisinä, jotka toimivat paineen, pelon, kiireen ja epävarmuuden keskellä – eivät yhtenäisenä, harkittuna koneistona.

Yksi keskeisistä tarkastelun kohteistamme on oikeusvaltion toiminta. Kysymys kuuluukin, mitä yhteiskunnalle tapahtuu, kun se kohtaa odottamattoman ilmiön, joka nauttii suurta kansansuosiota.

Kirjamme tarkoitus ei ole päättää keskustelua, vaan näyttää, miksi yksiselitteinen vastaus on tässä tapauksessa mahdoton – ja avata tilaa erilaisille tulkinnoille.

Kymmenet tätä kirjaa varten tehdyt haastattelut ovat auttaneet meitä pala palalta muodostamaan kuvan ilmiöstä, joka MV-lehti oli. Osa haastateltavista puhui omalla nimellään, osa lähdesuojan takaa. Kiitos teille kaikille.

Moni taho on tukenut meitä tämän kirjan synnyssä ja kirjoittamisessa. Erityisesti haluamme kiittää kustannustoimittajaamme Ari Eloa sekä seuraavia henkilöitä: Jani Niipola, Matti Rämö, Niko

Pyrhönen, Lasse Lehtinen, Ari Rajala ja Jukka Heinonen. Osa kirjassa käytetystä aineistosta on kerätty aiempien projektien puitteissa, joita ovat rahoittaneet Emil Aaltosen Säätiö (Finland and Theories of Political Violence), Svenska kulturfonden (Konsensus, konflikt och marginalisering) ja Nordforsk (Social Exclusion, Polarisation, and Security in the Nordic Welfare States). Kiitos Leena Malkki, Salla Aldrin Salskov, Joel Backström ja Helena Blomberg-Kroll.

Kirjaa kirjoittaessamme moni asia on ärsyttänyt tai hermostuttanut meitä. Jos lukija kokee vastaavia oireita, hyväksi havaittu keino on hengittää viisi kertaa nenän kautta sisään, viisi suun kautta ulos.

Helsingissä elokuussa 2026

Karin Creutz ja Mikael Vehkaoja

I OSA **VOIMA**

1. LUKU LEIKKAUSPISTE

VANKI 2003/2018

On alkukesän sunnuntai 2018. Karin kävelee turvatarkastuksen ja pihan läpi sisälle Vantaan vankilan odotustilaan. Sieltä hänet kutsutaan vierailuhuoneeseen, jossa on pitkä rivi sermeillä jaetuja kopperoita. Kalustus on pelkistetty, pari tuolia ja tiskimallinen pöytä, jonka keskelle on pystytetty jyrkäspleksi. Karin tarttuu kopin seinällä roikkuvaan puhelimeen.

Vanki 2003/2018 istuu jo omalla paikallaan. Hän näyttää hyvinvoivalta, paljon paremmalta kuin viimeksi Andorrassa, missä he tapasivat puoli vuotta aiemmin.

Karin oli matkustanut paikalle tekemään tutkimushaastattelua. Silloin vanki oli ollut kotiaarestissa ja vaikuttanut ahdistuneelta. Päällä olivat syöpähoidot ja vahva kihtilääkitys. Mies oli täyttänyt tyhjiä päiviään juomalla ja pahoitellut, ettei ole parasta mahdollista seuraa. Haastattelusta ei ollut tullut mitään.

Karin on tehnyt viime vuodet tutkimusta viranomaiskokeuksista vastayhteisöissä. Vanki 2003/2018 on yksi hänen avainhenkilöistään, johon Karin sai yhteyden jo marraskuussa 2016. Sen jälkeen hän on saanut tietää paljon miehen elämästä. Yhteydenpito on tapahtunut puhelinkeskustelujen ja yksityisviestien välityksellä.

Aluksi he puhuivat viranomaisista, politiikasta ja miehen työstä. Vähitellen hän alkoi kertoa yhä enemmän omasta sielun-

maisemastaan. Yhteydenpito oli välillä päivittäistä. Välillä meni kuukausia ilman, että miehestä kuului mitään.

Vielä Andorrassa vanki kertoi pelkäävänsä luovutusta Suomeen. Hän oli varma, että joutuisi vankilassa kaltoin kohdelluksi, koska välit poliisiin ovat huonot. Hermoiluun oli vissi syy: moni hänen ystävänsä oli ollut vankilassa ja kertonut kokeneensa siellä simputusta ja väkivaltaa.

Nyt huoli vaikuttaa turhalta. Vanki kertoo, että vartijat ovat kohdelleet häntä hyvin.

Lahden moottoritien ja Kehä III:n risteyskohtaan rakennettu Vantaan vankila on 185-paikkainen laitos. Suurin osa sinne päätyvistä vangeista on tutkintavankeja, jotka odottavat telkien takana omaa oikeudenkäyntiään. Keskimäärin keikka Vantaalla kestää kuukauden.

Niiden kahden kuukauden aikana, joina vanki 2003/2018 istuu Vantaalla, hän kirjoittaa ruutulehtiönsä sivukaupalla muistiinpanoja. Miehellä on aiempia tuomioita väkivalta- ja huumerikoksista, mutta suomalaisessa vankilassa hän istuu ensimmäistä kertaa. Merkintöihin päätyy tärkeitä käytännön taitoja. Kuten se, miten tehdään nuuskaa:

- 3 pussia röökiä hienoksi
- 3 ruokalusikkaa soodaa
- 1 teelusikka suolaa
- ½ lasia kuumaa vettä

Syy tutkintavankeuteen on edessä häämöttävä oikeudenkäynti. Syyttäjä on halunnut pitää miehen vangittuna, koska epäilee, että tämä saattaa pyrkiä pakoon. Viime vuodet hän on viettänyt Andorrassa ja Espanjassa kieltäytyen tulemasta Suomeen

poliisikuulusteluihin. Lopulta hänet on löydetty Interpolin etsintäkuulutuksella syrjäisestä vuoristokodistaan Andorran Sant Julià de Lòriasta. Sikäläiset viranomaiset ovat vastanneet luovutuspyyntöön, jonka allekirjoittaja on liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner.

Huhtikuun puolivälissä 2018 vanki tuotiin Suomeen ja Pasilan poliisivankilaan, missä häntä kuulusteltiin raskaista rikoksista. Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan kuuluu vakavimpien viharikosten kategoriaan. Sen maksimirangaistus on neljä vuotta vankeutta. Suomessa siitä ei ole annettu ainuttakaan tuomiota.

Viikon kuulustelujen jälkeen vanki siirrettiin Vantaalle, aluksi eristysselliin, sitten osastolle 12. Siellä hän on käynyt punttisalilla ja pitänyt muutenkin huolta kunnostaan, joka on päässyt rapistumaan kotiarestissa.

Osa ruutulehtiöön päätyvistä huomioista käsittelee arkista elämää lukkojen takana: Kuinka Salatut elämät on mennyt pilalle, ja kuinka jokaisen sellin seinille on piirretty hakaristejä. Tai kuinka osaston vangit ryypäävät salaa itse tekemäänsä kiljua ja meno äityy lopulta yhtä sekavaksi kuin *Yksi lensi yli käenpesän* -elokuvassa. Ja kuinka kiljutehdas myöhemmin paljastuu, kun tehdään kokki putoaa sellin yläsängyltä murtaen kätensä ja paikalle saapuvat hoitajat haistavat alkoholin.

”Mihin persereikään olinkaan saapunut? Andorrassa ja Jenkeissä porukka sentään näytti rikollisilta, nyt pultsareilta”, vanki miettii.

Enimmäkseen ruutuvihkoon päätyvät huomiot liittyvät kuitenkin elettyyn elämään.

Viimeiset kolme ja puoli vuotta hän, Ilja Janitskin, on toiminut rääväsuisen MV-lehden nokkamiehenä. Yhden miehen terapia-projektista on kasvanut ennennäkemätön mediailmiö, jolla on

parhaina päivinään enemmän lukijoita kuin Aamulehdellä. Samalla MV:stä on tullut eräänlainen vastayhteisöjen leirinuotio, jonka ympärillä voi sanoa mitä tahansa.

Nuotion liekkejä on ruokkinut maahanmuutto. Vuonna 2015 Eurooppaan saapui 1 260 000 turvapaikanhakijaa. Heistä ennätyselliset 32 000 tuli Suomeen. Turvapaikanhakijoiden laajamittainen liikehdintä aiheutti päättäjille päänvaivaa. Nopeasti perustetut vastaanottokeskukset herättivät reaktioita, jotka purkautuivat äärimmillään joukkotappeluina tai polttopulloskuina.

MV-lehti on julkaissut juttuja ”haittamaahanmuutoksi” kutsumastaan ilmiöstä. Uutiset ovat levinneet laajalle Facebookin ja muiden sosiaalisen median alustojen kautta. Lisäksi lehti on kritisoinut äänekkäästi poliitikkoja, poliisia ja perinteistä mediaa – ylipäättään koko järjestelmää, joka on sen mukaan mätä ja korruptoitunut.

Alusta asti lehti on myös sanoutunut irti perinteisen journalismin pelisäännöistä. Se on kutsunut maahanmuuton puolustajia ”suvakeiksi” ja julkaissut juttuja, joiden tarkoitus on vahingoittaa ja hiljentää – ja vastata MV-lehteä kohtaan esitettyyn äänekkääseen kritiikkiin.

Janitskin on yksi harvoista henkilöistä, jotka ovat kirjoittaneet MV-lehteen omalla nimellään. Valtaosa kirjoittajista on pysytellyt varjoissa. Mukana on ollut taustaltaan sekalainen joukko ihmisiä, joiden henkilöllisyys on ainoastaan Janitskinin ja pienen ydinporukan tiedossa.

Juttuja on julkaistu kymmeniä päivässä, osa Janitskinin nimissä. Hän ei ole edes tarkistanut niitä kaikkia ennen julkaisua. Julkaistujen juttujen lisäksi MV-lehden kyljessä pyörii suosittu keskustelupalsta, johon voi ilmestyä päivittäin suuri määrä sensuroimattomia kirjoituksia.

Anarkiaa hipova toimituskulttuuri on yksi syy siihen, miksi Janitskin on vankilassa. Se on myös syy MV:n suosioon. Lehden matala julkaisukynnys on houkutellut puoleensa monia tahoja. Uutisvinkkejä ovat vuotaneet niin poliitikot, poliisit kuin rikolliset.

Lehden tärkeimpien rahoittajien joukossa on ollut suomalainen kryptomiljonääri, joka pyörittää muiden toimiensa ohessa omaa lohikäärmekulttia.

Tällaisen mediasirkuksen tirehtöörinä Ilja Janitskinista on tullut vaikutusvaltainen henkilö. Vangitsemisen yhteydessä hänen kannattajansa järjestivät mielenosoituksen, jossa vaadittiin "sananvapauden sankarin" vapauttamista. Janitskinia pidetään esikuvana. Fanien silmissä hän uskaltaa nostaa esiin asioita, joista "valtamedia" vaikenee.

Samaan aikaan journalistit, poliitikot ja kansalaisoikeusaktivistit ovat syyttäneet Janitskinia valeutisten levittäjäksi, rasistiksi ja Putinin kätyriksi. Mustamaalauksessa on menty henkilökoh-taisuuksiin. Keskustelupalstoilla Janitskinia on nimitelty ryssäksi. Tuomas Enbuske on esitellyt hänet suorassa tv-lähetyksessä tit-telillä "itse pahuus". MV-sivustoon on kohdistettu palvelunesto-hyökkäyksiä.

Ulospäin Janitskinin kuori on kestänyt kolhut, mutta vankilassa hän kirjoittaa ruutuvihkoonsa: "Kenestäkään Suomessa ei ole pu-huttu niin paljon paskaa, tai ketään ei ole maalitettu kuin minua."

Lähipiirilleen Janitskin on kertonut ymmärtävänsä, että jos-sain kohtaa MV-lehti lähti lapasesta. Sananvapauden nimissä käydyn sodan melskeissä on tehty ylilyöntejä, loukattu muiden oikeuksia ja kunniaa. Lehden moderoimaton keskustelupalsta on pursunnut nimettömien kirjoittajien suoltamia tappouhkauksia ja sairaita väkivaltafantasioita.

Tehty mikä tehty. Silti Janitskin pitää omaa kohteluaan yli-mitoitettuna. Lehtiöön tehtyjen merkintöjen perusteella hänen

suhtautumisensa mediaan, oikeusvaltioon ja viranomaisiin vaikuttaa vielä vankilassakin uhmakkaalta.

”Teitte minusta vahvemman ja viisaamman ja koulutetumman vastustajan. En missään nimessä pyydä teitä lopettamaan ajojahtiani, vaan jatkakaa”, hän kirjoittaa.

Yhtenä päivänä Janitskin tapaa vankilassa Helsingin huume-
poliisin entisen päällikön Jari Aarnion, joka osallistuu omaan
huumeoikeudenkäyntiinsä tutkintavankeudesta käsin. Aarnio on
jo oppinut varautumaan pitkän oikeusprosessin käänteisiin. Hänellä on oikeustalolla mukanaan oma retkipatja.

Aarnio on Janitskinille maineeltaan tuttu mies. Syynä on MV-lehden toukokuun lopussa 2017 julkaisema uutispommi. Tuolloin lehti julkaisi Aarnion esitutinnan salassa pidettävät kuulustelu-
pöytäkirjat, jotka liittyivät Aarnion ja United Brotherhood-
rikollisjärjestön johtajan Keijo Vilhusen yhteistyöhön. Papereista paljastui ilmiantajien ja peitetehtävissä toimineiden poliisien luottamuksellisia tietoja ja toimintatapoja.

MV-lehdelle tiedot oli vuotanut poliisi.

Janitskinia kuulusteltiin salassapitorikoksen todistajana. Virkavalta yritti turhaan selvittää vuotajan henkilöllisyyttä. Janitskin itse sanoi, että vaikka hän ei tykkää poliiseista, ei hän halua heitä vasikoidakaan.¹

Puolitoista vuotta kestäneen viestittelyn aikana Karin on oppinut, että Janitskin syttyy konflikteista. Vaikeimpina aikoina MV-lehden keskushahmo on horjunut väsymyksen, itsetuhoisuuden ja uusien taisteluiden tuoman voitontahdon välillä. Hän on yrittänyt ravistaa MV-lehden harteiltaan mutta palannut luomuksensa pariin kuin kuminauhan vetämänä.

Janitskin on ristiriitainen hahmo. Vantaan vankilassakin hänellä on ystäviä kaltereiden molemmilla puolilla. Kun hänet otettiin sisään, osaston romanivangit tekivät tilaa, jotta hän sai

yksityissellin. Kun hän kävi happihyppelyllä vankilan parvekkeella, vanginvartija tuli ja pyysi nimikirjoituksen.

Miten tähän on päädytty?

KULTAINEN KRAVATTI

Toukokuussa 2002 kuvattu video on Ylen Yokotai-ajankohtaisohjelmasta, jonka juonsi toimittaja Heikki Ali-Hokka.²

”Kevään mediauutinen ei suinkaan ole ollut digi-tv, vaan tämän lehden synty”, Ali-Hokka hehkutti heiluttaen kädessään satsivuista kiiltävälle paperille painettua aikakauslehteä.

Tv-studiossa istui kaksi nuorta menestyjää pikkutakkeihin ja kauluspaitoihin pukeutuneena, hiukset huolellisesti geelillä suituna. Jussi Ahteen kravatti oli hillitty, Ilja Janitskinin kaulassa ki malteli kultainen solmio.

Ahteen ja Janitskinin lanseeraama Absolute-lehti oli herättänyt jo etukäteen paljon huomiota, eikä kaikki kritiikki ollut ylistävää. Taloussanomien toimittaja tilytti ensimmäistä numeroa sanoin: ”Hurjia huolimattomuusvirheitä, hutaisten tehty taitto ja kielenkäyttö, joka toisi suomen opettajalle painajaisia.”³

Siinä se silti oli. Uusi ilmaisjakelulehti, jonka kannessa komeili Kemopetrol-yhtyeen laulaja Laura Närhi. Kevään mediauutinen.

Vuosituhanen vaihteessa suomalaisissa kaupungeissa elettiin ilmaisjakelulehtien kultakautta. Jokaisen itseään kunnioittavan baarin ja kaupan ulko-ovella oli metallihäkkejä, joista ohikulkija saattoi napata kyytiinsä ilmaislehden. Markkinoilla oli puolisen tusinaa tabloidikokoista tuotetta, jotka keskittyivät enimmäkseen pop- ja kaupunkikulttuuriin hieman eri painotuksin. Lehdet olivat samalla mainosalustoja, jotka repivät elantonsa talouden nousukaudesta.

Jälkikäteen ajateltuna ajankohtaan liittyi kiinnostava jännite. Vuosituhannen vaihteessa puhjennut internetkupla oli jättänyt jälkeensä joukon köyhtyneitä sijoittajia. Digitaalisen median läpimurto tuntui yhä kaukaiselta.

Suomi oli edelleen printtimedian luvattu maa, jossa painetun lehden bileet jatkuivat. Talous porskutti hyvässä myötätulessa Nokian vanavedessä. Mainostajien löysä raha kuumensi media-markkinoita. Se näkyi painettujen ilmaisjakelulehtien suoranaishana vyörynä. Jo pidempään ilmestyneet City-lehti, Sue ja Like Uutiset saivat rinnalleen kilpailijoita, esimerkiksi Comon, Cultin ja Tuhman. Julkaisut olivat tyyliltään rosoisia ja katuuskottavia.

Vuonna 1999 perustettu Voima oli avoimesti poliittinen. Muiden ilmaisjakelulehtien yhteiskunnallinen painoarvo perustui enimmäkseen nuorisoälyköiden ja kulttuurieliitin yksittäisiin ulostuloihin. Enimmäkseen lehdet edustivat epäpoliittisen ajan epäpoliittista ”vaihtoehtomediaa”, jossa maailmaa katsottiin pop-kulttuurin kautta.

Siinä seurassa Absolute oli jotain aivan muuta. Siinä haisi raaka raha. Se oli painettu paksulle, kiiltävälle paperille, ja siinä puhuttiin tuoksuista ja sisustuksesta. Lehden sivuilla oli kauniita naisia ja huoliteltuja mainoksia. Se oli kulutuskulttuurin ylpeä äänenkannattaja.

Absolute pyrki mukaan toiseenkin mediabuumiin. Vuosituhannen vaihteessa julkisjuoruihin keskittyneet viihdelehdet olivat kovassa kasvussa. Isotkin kustantajat perustivat lehtiä, jotka kilpailivat alan ykkösen, 7 päivää -lehden, kanssa.

Ylen studiossa Jussi Ahde kertoi, että Absoluten yksi pääteema oli seurapiirin ”iltakekkerit”. Niissä vierailevat julkikset olivat näkyvä osa lehden sisältöä. Absoluten tarkoitus oli olla viihteellinen ja mukava julkaisu.

VAIHTOENTOMEDIA, JOSTA TULI YHTEISKUNNAN HAPPOTESTI

MV-lehti syntyi yhteiskuntaan pettyneen Ilja Janitskinin terapia-projektina vuonna 2014. Anarkiaa hipova verkkojulkaisu saavutti suosiota erityisesti maahanmuuttoa kritisoivilla jutuilla.

Lain rajamailla operoineen mediasirkuksen tirehtöörinä Janitskinista tuli vaikutusvaltainen henkilö, jota syytettiin Venäjän trolliksi ja rasismien ja valeuutisten levittämisestä. Hänelle vuosivat juttuvinkkejä sekä poliitikot, poliisit että alamaailma. Lehden päärahoittajana hääri lohikäärmekulttia pyörittänyt kryptomiljonääri.

Mistä kaikessa oli kyse?

***Maan vaiva on tarkkanäköinen tietokirja
MV-lehdestä sekä ilmiönä että kertomuksena
median murroksesta ja populismin noususta.
Laajan tutkimus- ja haastatteluaineiston lisäksi
tekijöillä on ollut käytössään Ilja Janitskinin
henkilökohtaisia muistiinpanoja.***

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

07.1

978-952-362-312-5